

Examenul național de bacalaureat 2026
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Varianta 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Vajda János: Utolsó dal, Ginához

*Ha eljövend a búcsu-óra,
Ha majd e szív végsőt dobog,
A percben, mely létem kioltja,
Majd akkor is rád gondolok.*

*És jól tudom, előre látom,
Mi bú, öröm van itt ezen
S az ismeretlen túlvilágon:
Egyszerre mind átérezem.*

*Eszembe jut majd minden átok,
Mind, ami történt s ami nem;
Mely felgyújtotta a világot,
Mást üdvözítvén az "igen".*

*Mit lelke eddig félve sejtett,
Előttem áll a nagy titok,
Hogy csak az halt meg, ami nem lett,
S az él örökké, ami volt.*

*És nem tudom, mi fáj majd jobban:
Mi itt örökre elveszett,
Vagy ami él a multban, s onnan
Kivenni többé nem lehet?*

*A gondolat, hogy e mindenség
Nem lesz se több, se kevesebb,
S isten se törli azt le végkép,
Mi egyszer itten megesett...*

*Vagy hogy nem halt meg voltakép itt
Csak az a perc, mely elrepült;
A bimbó, mely nekem ki nem nyílt,
A vágy, amely nem teljesült?*

(1882)

1. Értelmezze a költemény címét! 2 pont
2. Határozza meg a vers témáját! 2 pont
3. Mutassa be a költemény vershelyzetének és versbeszédének egy-egy jellemzőjét! 4 pont
4. Nevezze meg az elégia egy műfaji sajátosságát a versben! 2 pont
5. Nevezze meg a „Csak az a perc, mely elrepült” költői képet! 2 pont
6. Állapítsa meg a költemény rímképletét, majd nevezze is meg! 4 pont
7. Határozza meg a költemény hangulatát! 2 pont
8. Írjon ki a műből egy ellentétet, egy megszemélyesítést, egy költői kérdést és egy felsorolást! 4 pont
9. Értelmezze a vers negyedik szakaszát! 4 pont
- Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás 4 pont
- A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Az egykori Úri utcában, a mai Pilvax-köz helyén álló átjáróház földszintjén az 1830-as évek közepén nyílt kávéház – eredetileg Café Renaissance néven. Ideális helyszín volt ez: a messziről jött kereskedelmi utazók ide tértek be először a gőzhajó- vagy postakocsi-állomásról, de a közeli pesti városházáról vagy a vármegyeházáról is gyorsan megérkeztek a politikai hírek. Ez volt az első vendéglátóhely Pesten, ahol gyertya és petróleumlámpa helyett gázvilágítás működött. (Így elegendő fény volt ahhoz, hogy sötétedés után is el lehessen olvasni az újságokat, vagy meg lehessen csodálni az illemnek megfelelően külön asztaloknál ülő szépasszonyokat.) Egy 1839-es reklámcikk szerint a „csinosan föstett kávétermet a legdíszletesebb bútorok díszesítik”, ezenkívül biliárdszoba és 27 különböző hírlap is várta közönségét. [...]

Nem csoda, hogy a modern kávéházba tódultak a vendégek. Amikor az ambiciózus főpincér, az osztrák Karl Pillvax 1842-ben érkezettnek látta az időt, hogy megtakarított pénzén kibérelje a helyet, jól menő intézményt vett át elődjétől. [...] Fontosnak tartotta, hogy a jól fogyasztó polgárokon kívül a kispénzű diákokat, fiatal értelmiségieket is magához vonzza: tudta ugyan, hogy a bevétel nem tőlük jön, de ők teszik divatossá a helyet. [...]

1846-ban a Pilvaxban alakult meg a Tízek Társasága nevű irodalmi asztaltársaság, amelynek eredetileg a „magyar romantikai iskola” nevet szánta Petőfi. Tagjai – köztük Jókay Móric, Kerényi Frigyes és Lisznyai Kálmán – megszervezték az első és egyetlen sikeres írósztrájkot Magyarország történetében: eldöntötték, hogy nem adnak írást egyetlen lapnak sem, hanem saját folyóiratot indítanak. Erre ugyan nem kaptak hatósági engedélyt, de hamarosan irányításuk alá vonták az Életképek című divatlapot, amely innentől a társaság első számú szócsövének számított. A lázadók nem csupán az irodalom forradalmában hittek: többségük részt vett az ugyancsak a Pilvaxban született Fiatal Magyarország nevű politikai mozgalomban is, ahol rajtuk kívül fiatal jogászok és újságírók folytattak disputát a legfrissebb világmegváltó eszméről. Mindkét csoportosulás szellemi vezérének addigra egyértelműen Petőfi számított. [...] Nem csoda, hogy a kávéházat – mint veszedelmes ellenzéki fészket – titkos ügynökök is figyelték. Hírnevére jellemző, hogy 1846 március 12-én maga Ferdinánd császár írta rá egy ügyiratra: „A Pilvax kávéház fiataljai a mozgatórugói az ifjak által tanúsított ellenállásnak.” Jókai Mór később így emlékezett: „Micsoda figyelmet élveztünk Bécsben! [...] Amint Zsófia hercegnő felébred, azonnal megkérdezi Metternichet, nem mondott-e Petőfi ismét valami lázítót a Pilvaxban.” [...]

1848 március 14-én a költő reggeli után is a kávéházban maradt, a hetek óta felfokozott politikai helyzetben azonnal értesülni akart a friss pozsonyi és bécsi hírekről. Ott ült a közvélemény asztalánál” akkor is, amikor kivágódott az ajtó, és egy fiatalember rohant be rajta. Felugrott a biliárdasztalra és elkiáltotta magát: „Pozsonyból jövök, az ifjúság küldötte vagyok. Bécsben kitört a forradalom! Metternichet elkergette a nép, és most barikádokat emel.” A társaság legifjabb tagja, Vajda János azonnal bezárta az ajtót. Addig senki sem távozhata, mondta, míg nem döntenek a teendőkről. A jelenlevők elhatározták, hogy a József-napi vásárra tervezett akciójukat előre hozzák: akkor akarták ugyanis a Kossuth törvényjavaslatai alapján fogalmazott 12 pontot a nép között kiosztani. Petőfi tudta, hogy eljött a nap, amire olyan régóta készültek.

(Nyáry Krisztián: *Itt kávéztak ők. Írók, művészek és kávéházaik*)

1. Írjon ki a szövegből 2 kulcsszót! 2 pont
2. Társítsa az évszámokat/dátumokat a hozzájuk tartozó kijelentésekkel! Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!

Évszámok/dátumok:

- 1) 1837
- 2) 1839
- 3) 1842
- 4) 1846 március 12.
- 5) 1848 március 14.

Kijelentések:

- a. Megkezdődött a kávéház névadójának bérleti szerződése.
- b. A kávéház vendégei értesültek a bécsi forradalom kitöréséről.
- c. Ekkor az Úri utcai kávéházban már lehetett gázlámpa fénye mellett újságot olvasni.
- d. A Café Renaissance reklámcikke szerint a kávéházban díszes bútorok várták a vendégeket.
- e. Maga Ferdinánd császár is felfigyelt a kávéházban zajló eseményekre.

5 pont

3. **Értelmezze a következő kifejezéseket!**
elérkezettnek látta az időt; kispénzű diákok; disputát folytattak; veszedelmes ellenzéki fészek
4 pont
4. **Írjon ki a szövegből 3 olyan érvet, ami alátámasztja a következő kijelentést!**
Nem csoda, hogy a modern kávéházba tódultak a vendégek.
3 pont
5. **Értelmezze a következő kijelentést!**
Hamarosan irányításuk alá vonták az Életképek című divatlapot, amely innentől a társaság első számú szócsövének számított.
4 pont
6. **Milyen berendezése volt a kávéháznak? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!**
a. zongorája és villanyvilágítása
b. biliárdasztala és gázvilágítása
c. revüszínpadja és csempekályhája
d. könyvtára és gyertyatartós csillára
2 pont
7. **Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalapra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést!**
A fenti szöveg
a. bemutat egy híres történelmi helyszínt.
b. célja a Pilvax kávéház reklámozása.
c. elárulja, hogyan lett népszerű a Pilvax kávéház.
d. dokumentumokat ad közre Petőfi Sándor szokásairól.
4 pont
8. **Miért figyeltek fel a titkos ügynökök a Pilvaxban történő eseményekre? Fogalmazza meg választát 2 példa alapján!**
2 pont
9. **Mi utal arra, hogy az 1848 március 15-i eseményeknek voltak előzményei? Említsen két példát a szöveg alapján!**
2 pont
10. **Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!**
„Micsoda figyelmet élveztünk Bécsben! [...] Amint Zsófia hercegnő felébred, azonnal megkérdezi Metternichet, nem mondott-e Petőfi ismét valami lázítót a Pilvaxban.”
A fenti mondatban a beszélő
a. sajnálatát fejezi ki, hogy a Pilvax kávéházban történtek miatt Zsófia hercegnő felébredt.
b. tényként közli, miről beszélget a hercegnő Metternichkel.
c. a Pilvax kávéház üzleti sikeréről beszél, amire még Metternich is felfigyelt, ami jelzi a császári udvar gazdasági érdeklődését.
d. ironikus megjegyzést tesz arra, hogy a bécsi a hercegnő személyesen érdeklődik a Pilvaxban történt események iránt, ami jelzi a társaság politikai elképzeléseinek súlyát.
2 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *A társadalombírálat megjelenítése az irodalomban* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

1. a választott alkotás műfaji sajátosságai 2 pont
2. a választott műben megjelenített társadalmi háttér 4 pont
3. a társadalombírálat eszközei 4 pont
4. a szereplők viszonyulása a társadalmi elvárásokhoz 4 pont
5. a mű által közvetített értékek, értékrend(ek) 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont